

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ pojezuicki ob. parafialny p.w. św. Trójcy

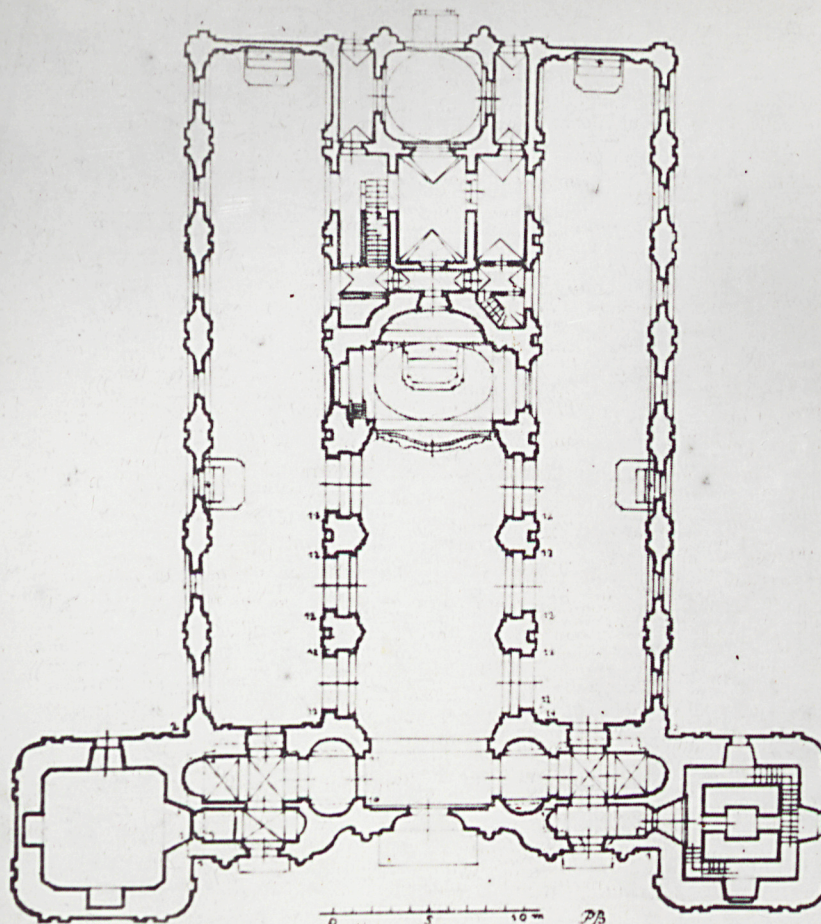
2. Czas powstania

1741-1753/54

3. Miejscowość

K O B Y Ł K A

11 Zdjęcie

2. Rzut poziomy kościoła na wysokości przyziemia

4. Adres

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo stołeczne-warszawskie

gmina m.Kobyłka

pow. Wołomin

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo warszawskie

powiat Wołomin

8. Właściciel i jego adres

Archidiecezja Warszawska
Warszawa, ul.Miodowa

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka
w Kobyłce

10. Rejestr zabytków

Nr 1047/23 data 1.12.1953r.

Kl.IV.R-33/53

autor zdjęć K.Guttmejer
data wykonania 04.1982
miejsce przechowywania negatywów

Spis fotografii na odwrocie wkładki nr 1.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Historia obiektu, jego pierwotny wygląd oraz późniejsze przebudowy nie są dokładnie przebadane. Brak dokładniejszych przekazów źródłowych a analizy naukowców są dość odmienne.

1740- fundacja kościoła przez biskupa Marcina Załuskiego, sufragana płockiego.

1741-1753/54- Budowa kościoła według projektu i pod nadzorem architekta Guido Antonio LONGHIEGO. Kościół został wzniesiony w formie, która w zasadniczym kształcie przetrwała do naszych czasów. Była to świątynia jednonawowa ujęta dwoma dwukondygnacyjnymi traktami o charakterze kultowym na dole i mieszkalnym na górze.

1749-1751/52 Sebastian Eckstein /?/ wykonał malowidła na sklepieniu nawy i prezbiterium. Wtedy też zapewne wykonał nieznany warsztat marmoryzacje.

1753- bp Marcin Załuski zapisuje Kobyłkę jezuitom prowincji litewskiej w celu utworzenia misji ludowej przy kolegium warszawskim. Jezuita ujął się 1755-57. P.B. twierdzi, że brak tematyki jezuickiej w malowidłach wskazuje, że nie byli oni brani pod uwagę przy zakładaniu fundacji.

1759- w kościele było 6 bocznych ołtarzy /iluzjonostycznych ?/J.L.//

ok.1760- zamurowanie dolnych okien w bocznych traktach i powstanie także polichromii.

Udział Jakuba Fontany w Kobyłce został ostatnio słusznie podważony.

1773- po kasacie zakonu jezuitów i opuszczeniu przez nich Kobyłki kościół objeli bernardyni, którzy tam działali do 1888r., kiedy to kościół został parafialny.

1794- uszkodzenie wieży wsch., która chyba jednak nigdy nie była wykończona.

1812- ponowne uszkodzenie wieży wsch.

historii
c.d. ~~na~~ na wkładce nr 1

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, Instalacje)

Obiekt wzniesiony w płn.-zach. części miejscowości, stanowiącej niegdyś centrum osady, na płn. od przekształconego obecnie placu handlowego, oraz nowej szkoły. Wokół zabudowa luźna, niska. Na płn. od kościoła staw i łąki. Plebania na wsch. od kościoła odgródzona ulicą. Obiekt otoczony prostokątnym ceglany murem z narożnymi płytkami kaplicami. Wejścia w murze w ścianie wsch. przy narożniku płn. oraz nowe od strony płn. Kościół zwrócony prezbiterium na pld., fasadą na płn. Wokół niwgo drzewa: kasztanowce, osiki /?/ oraz cementowy chodnik procesyjny.

Wzniesiony z cegły na fundamentach ceglanych, tynkowany. W podziemiach sklepienia o nieco spłaszczonej kolebce, krzyżowe oraz z lunetami na gurtach. W nawie sklepienie sklepienie kolebkowe o łuku eliptycznym, w prezbiterium sklepienie o spłaszczonej kopułce na rzucie elipsy. W nawach bocznych płaski strop murowany /Kleina?/ z nieznaczną fasetą. W Ogrójkach spłaszczone sklepienie kopułkowe. W zakrystii, skarbczyku, d. pomieszczeniach klasztornych /ob. katechetycznych/ korytarzykach dochodzących do partii klasztornej i zakrystii nieco spłaszczone sklepienia kolebkowe z lunetami. W wieżach nowe stropy Kleina i żelbetonowe. Wieża dachowa nad korpusem gł.

Dach korpusu pokryty dachówką esówką, nawy boczne blachą cynkową, hełmy wieży, parapety spływów szczytów i gzymsów oraz rynny z blachy miedziowanej. W podziemiach pod Ogrójkami i zakrystią posadzka cementowa, w pozostałych podziemiach ubita ziemia. W kościele posadzka z cementowych płytek szarych i czarnych w skośnym układzie szachownicowym. W zakrystii, skarbczyku, pomieszczeniach d.klasztoru, na emporze organowej podłogi z desek. W przejściach od pld. i Ogrójkach posadzka z dużych kwadratowych płyt ceglanych.

Schody w części klasztornej jednobiegowe drewniane z poręczą w ścianie. W wieży wsch. kręcone schody żelazne. W zach. drewniane drabiniaste.

Drzwi główne dwuskrzydłowe ramowo-płycinowe i przeszklone, do przedsionków bocznych dwuskrzydłowe ramowo-płycinowe. Ta stolarka nieoryginalna. Z nawy do zaplecza drzwi jednoskrzydłowe ramowo-płycinowe /nieoryginalne/. Do zakrystii 2-skrzydłowe deskowe obijane blachą żelazną /oryginalne?/, w części klasztornej drzwi jednoskrzydłowe ramowo-płycinowe oraz deskowe na zawiasach pasowych kątowych /oryginalne/ także płytowe nowe.

Okna w korpusie kościoła i w wieżach w ramiakach żelaznych o małych podziałkach. W części klasztornej ościeżnicowe podwójne i pojedyncze o zróżnicowanych drobnych podziałkach szczeblinowych. Nowsze kraty w nich. W oknie zakrystii dekoracyjna XVIII-wieczna kuta krata.

Ornament rokokowy na elewacji pld. i płn. wykonany w narzucie.

Na planie prostokąta /ok.1:1,7/ flankowanego od płn. - fasada - dwoma kwadratowymi wysuniętymi wyraźnie do przodu wieżami. Korpus główny podzielony zasadniczo na trzy trakty-nawy. Nawa gł. zajmuje ok. połowę długości korpusu, jest 3-przęsłowa z przeszłem churu muzycznego od płn., lekko

c.d. opisu na wkładce nr 1

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne: kościół i klasztor	17. Użytkowanie obecne sakralne: kościół i pomieszczenia katechetyczne.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <u>1945-49</u> restauracja kościoła, Arch. Bruno Zborowski: odbudowano wieżę zach. zrekonstruowano górne okna w nawach bocznych, od wewnątrz wnęki dolnych okien. Założono strop nad nawami bocznymi. <u>1957-61</u> malarze konesrw. Konstanty i Władysław Tiuninowie odrestaurowali freski: uzupełnienie pewnych partii, rekonstrukcja, wzmocnienie łuszczących się partii. <u>1971</u> Spłonął doszczętnie ołtarz gł. uszkodzenie fresków w absydzie. <u>1972-74</u> odbudowa wieży wsch. <u>1981</u> i nn. przemurowanie ogrodzenia kościoła oraz przebicie nowego wejścia od płn. na wzór wsch.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Ogólnie bardzo dobry. Na zewnątrz wyraźne ślady podciągania kapilarnego do wys. ok. 1,5m. Zniszczony gzyms nawy wsch. na odcińku ok. 2m. Nieznaczne ubytki tynku na wieżach.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zabezpieczyć fundamenty i mury przed wilgocią. Zabezpieczyć wspomniany odcinek gzymsu przed zaciekaniami.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Inwentaryzacja pomiarowa w skali 1:50 wykonana w 1926r przez Piotra Bohdziewicza. Rzuty na różnym poziomie, przekroje, rozrysowane w większej skali detale. Odbitki ozalidowe w posiadaniu Stoż. Pracowni Dokumentacji Dóbr Kultury w W-wie. Duża część opublikowana w ostatniej monografii Kobyłki P. Bohdziewicza.
- Źródła archiwalne: listy architekta Guido A. Longhiego i listy bp. M. Załuskiego oraz inne źródła wymienione szczegółowo w w/w pracy Bohdziewicza.

22. Bibliografia

- M. Weiss, Kościół parafialny Św. Trójcy w Kobyłce pod Warszawą, Warszawa 1901,
- M. Szymański, Podwarszawskie zabytki w służbie społecznej, Stolica, IV, 1950, nr 14/15 s. 4-13,
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, X: woj. warszawskie z. 17: powiat wołomiński, opr. H. Sygietyńska i I. Galicka, Warszawa 1969,
- Z. Skiełczyński, M. Załuski, fundator kościoła Św. Trójcy w Kobyłce /1700-1768/, praca semiharyjna ATK W-wa,
- P. Bohdziewicz, Studia z dziejów sztuki polskiej w okresie baroku i rokoka. Kościół Fundacyjny w Kobyłce pod Warszawą i jego dekoracje malarskie, Lublin 1973, s. 83-135
- J. Lepiarczyk, Kilka uwag w sprawie pierwotnego wyglądu późnobarokowego kościoła pojezuickiego w Kobyłce k. Warszawy, w: Folia Historiae Artium, T. XVII, 1981, s. 121-132,

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Por. bibliografia

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Anna Guttmejer
Karol Guttmejer, XI. 1981r,
plan w/g P. Bohdziewicza,

26. Sprawdził

27. Załączniki

wkładka nr 1: c.d. historii, opisu oraz na odwrocie
spis ilustracji.
wkładka w 2, 3: fotografie.

1. Miejscowość KOBYŁKA woj. stołeczne	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościół par. p.w. św. Trójcy /pojezuicki/	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. historii i opisu
---	--	---

c.d. historii

1822-32- zniesiono cele nad traktami, usunięto kaplice kalwaryjne wokół kościoła i cmentarza,

1830-34- nieznaczące prace restauracyjne.

1854-55- prace budowlane prowadzone przez arch. Ludwika Bethiera: ostatecznie usunięto pomieszczenia nad traktami bocznymi, obniżono i przekształcono nad nimi dachy, przekształcono spływy elewacji pld. Wtedy zapewne przebudowane okna w traktach bocznych na półkoliście zamknięte prostokąty. Nowe ołtarze /jakie?/ i chrzcielnica.

1885-86- zamurowanie okien w nawie gł. pod gzymssem prowadzących pierwotnie do korytarza nad traktami bocznymi.

1886- Wzmocniono fundamenty od pld.

1888-98- prace konserwatorsko-budowlane prowadzone przez księdza Marmo: zastąpienie dwóch górnych drewnianych kondygnacji wieży zach. konstrukcją murowaną o lekko wklęsłych ścianach nawiązujących do stylu poł. XVIIIw. Zastąpienie drewnianej posadzki "w kwadrat" posadzką cementową w mniejsze kwadraty. Okna kolorowe z wizerunkami świętych wymieniono na okna ze szkła przeźroczystego w ramach żelaznych. Nowy żyrandol. Kaplice i "nawy boczne" pomalowano farbą klejową.

1902- przebito ściany w arkadach międzynawowych tworząc dopiero wtedy układ trójnawowy taki, jaki istnieje obecnie.

koniec XIXw- wybudowanie nowego ogrodzenia z narożnymi kaplicami wokół kościoła.

1944- wysadzenie przez okupanta wieży zach. w powietrze. Prace po 1945 w rubryce nr 18

Wkładkę założył: A. Guttmajer XI. 1981r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

c.d. ~~historii~~ opisu

lekko wyodrębnione 1-przęsłowe prezbiterium z absydą. Za tą częścią partia zakrystii, skarbczyka i schody prowadzące do klasztoru w wyższych kondygnacjach oraz partia Ogrójca. Ta część środkowa korpusu ujęta jest z boków wydłużonymi nawami bocznymi. Od pñ. poprzedzone są dwudzielnymi przedsionkami, z których przejścia do wież. Artykulacja nawy gł. poprzez skośnie ustawione parzyste pilastry dźwigające fragment belkowania, z którego tylko gzyms obiega wewnątrz. Arkady międzynawowe o łuku pełnym. Kolorystyka marmoryzacji: pilastry jasnopopielate z niebieskawymi cieniami, kapitele nieco szersze ze złożoną ornamentyką, kolumny i pilastry w prezbiterium błękitne, bazy ugrowe, profil gzymsu cokołu różowawawy, baza cokołu, architrav i gzyms ciemno różowo-brązowy, fryz ugrowy z błękitnym polem, taki sam cokół ale rama pola jasno szara.

Na sklepieniu w ilizjonistycznie potraktowanej architekturze tworzącej ramę malowidło przedstawiającej adorację Przenajświętszego Sakramentu, wielofugurowa.

W nawach bocznych artykulacja z podwojonych pilastrów dźwigających odcinki belkowania. Między nimi płytkie arkadowe wnęki. W nich malarstwo figuralne /słabej jakości/ ze scenami z Nowego Testamentu.

Bryła o formach jakby addycyjnych: korpus główny przykryty dachem 2-spadowym ujęty po bokach ciągami naw bocznych przykrytych dachem pulpiturowym. Od pñ. parawanowa fasada przy której przystawione do korpusu wieże, 4-kondygnacyjne o zróżnicowanych wysokościach i zmniejszającym się rzucie. Przykryte lekkimi hełmami.

Fasada dwukondygnacyjowa 7-osiowa, dekorowana zróżnicowanymi wnękami i otworami o formach wykrojowych. Elewacja klasztorna- pld. 2-kondygnacyjowa ze szczytem o falistym gzymsie /podobny na fasadzie/. Na dole 5-osiowa z centralną arkadą otwartą do Ogrójca i ujętą po bokach wejściami - jedno do klasztoru. Tu także wykrojowe otwory i wnęki.

Na elewacjach bocznych naw artykulacja z parzystych pilastrów, między nimi wykrojowe okna. Zróżnicowane formy okien i płycin do nawy głównej.

Szczegółowy opis wyposażenia por. w przytaczanej literaturze.
- wzór GDZ 1978 r.

Instalacje: elektr. piece akumulacyjne, C.O. /piec i magazyn koksu w podziemiach.

1. Fasada - widok od płu. /strona 1. karty/
2. Fragment fasady /wkładka nr 2/
3. Wejście główne
4. Elewacja boczna - wsch.
5. Elewacja boczna - zach.
6. Fragment elewacji zach.
7. Widok ogólny od pld.
8. 2-ga kondygnacja elewacji pld. /wkładka nr 3/
9. 1-sza kondygnacja elewacji pld.
10. elewacja pld.
11. Ogrójec w elewacji pld.
12. Wieża wsch. - widok od pld.
13. Nawa główna.
14. Widok na absydę
15. Artykulacja w nawie głównej. /odwrocie wkładki nr 3/
16. Sklepienie nawy głównej
17. Belkowanie nawy głównej
18. Sklepienie w prezbiterium i absydzie
19. Nisza w prezbiterium
20. Nawa boczna - zach.
21. Płycina w nawie bocznej - zach.

1. Miejscowość

KOBYŁKA
woj. stołeczne

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kościół pojezuicki ob. par.
p.w. św. Trójcy

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia dodatkowe

Wkładkę założył: A. Guttmejer IV. 1982r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/S/78
ZGraf. ZP. Ostróda zam. 1040 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

KOBYŁKA, woj. stołeczne

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kościół par.p.w. św.Trójcy
pojezuicki

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dodatkowe zdjęcia

Wkładkę założył: K.Guttmejer, IV.1982r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Jedn. Wyd. Akcyd. Olsztyn zam. 1299/S/78
Graf. ZP. Ostróda zam. 1040 n. 20000

Wzór ODZ 1978 r.

